УДК 640.432:005.6:658.8:004
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1996-7663

ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Полулях А. Д., здобувач вищої освіти
Ткачук Л.М., кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: лікувально-оздоровчий туризм, санаторно-курортні ресурси, медичний туризм, wellness-туризм, рекреація, туристична інфраструктура, Україна.

У сучасних умовах трансформації світової економіки та зростання ролі сфери послуг лікувально-оздоровчий туризм набуває особливого значення як один із найбільш перспективних і соціально орієнтованих напрямів розвитку туристичної галузі. Його актуальність обумовлена не лише підвищенням рівня захворюваності населення, але й зміною пріоритетів у бік здорового способу життя, профілактики хвороб та відновлення психоемоційного стану людини. За оцінками міжнародних організацій, оздоровчий туризм демонструє стабільні темпи зростання та є важливою складовою глобальної туристичної індустрії, що формує значну частку доходів у сфері послуг [1].

У науковій літературі лікувально-оздоровчий туризм трактується як комплексна діяльність, спрямована на поєднання відпочинку з лікуванням і профілактикою захворювань, яка реалізується через використання природних лікувальних ресурсів та сучасних медичних технологій [2]. Такий підхід дозволяє розглядати його як інтегровану систему, що включає санаторно-курортне лікування, медичний туризм, а також SPA- і wellness-напрями. Функціонально цей вид туризму виконує не лише медичну та профілактичну, але й рекреаційну, соціальну та економічну функції, сприяючи відновленню працездатності населення та розвитку регіональної економіки.

Україна володіє значним потенціалом для розвитку лікувально-оздоровчого туризму, який базується на унікальному поєднанні природно-рекреаційних ресурсів. Зокрема, на території країни зосереджені численні джерела мінеральних вод різного хімічного складу, поклади лікувальних грязей, а також сприятливі кліматичні умови, що використовуються для лікування широкого спектра захворювань. Найбільш відомими курортними центрами є Трускавець, Моршин, Східниця, Миргород і Хмільник, які спеціалізуються на лікуванні захворювань органів травлення, серцево-судинної та нервової систем, а також опорно-рухового апарату [1]. Водночас значну роль відіграють природні ландшафти Карпатського

регіону та узбережжя Чорного моря, які створюють сприятливі умови для рекреації та реабілітації.

Сучасний етап розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні характеризується поступовою трансформацією традиційної санаторно-курортної системи у більш гнучку та клієнтоорієнтовану модель. Зростає попит на комплексні оздоровчі послуги, які поєднують медичні процедури з релаксаційними та профілактичними програмами. Особливої популярності набувають SPA- та wellness-послуги, орієнтовані на підтримання фізичного та психоемоційного здоров'я, що відповідає сучасним світовим тенденціям розвитку wellness-економіки [3]. При цьому спостерігається тенденція до індивідуалізації туристичних послуг, коли програми оздоровлення формуються з урахуванням потреб, віку та стану здоров'я конкретного споживача.

Важливою тенденцією є інтеграція лікувально-оздоровчого туризму з іншими видами туристичної діяльності, зокрема культурно-пізнавальним, екологічним та активним туризмом. Такий підхід дозволяє формувати комплексний туристичний продукт, що підвищує його привабливість для споживачів та сприяє збільшенню тривалості перебування туристів у регіоні [4; 7]. Крім того, активно впроваджуються цифрові технології, зокрема онлайн-сервіси бронювання, інформаційні платформи та елементи телемедицини, що значно підвищує доступність та якість туристичних послуг.

Разом із тим, розвиток лікувально-оздоровчого туризму в Україні стримується низкою системних проблем. Серед них варто виділити застарілість матеріально-технічної бази багатьох санаторно-курортних закладів, недостатній рівень інвестицій, недосконаліть транспортної та туристичної інфраструктури, а також обмежену ефективність маркетингового просування на міжнародному ринку [2]. Додатковим негативним фактором є вплив воєнних дій, що призводить до зниження туристичних потоків, скорочення інвестицій та ускладнення функціонування туристичних підприємств.

Попри зазначені труднощі, перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Україні залишаються значними. Вони пов'язані насамперед із необхідністю модернізації санаторно-курортної інфраструктури, впровадження інноваційних технологій обслуговування та активізації інвестиційної діяльності. Важливим напрямом є розвиток медичного туризму, який передбачає надання високоякісних медичних послуг іноземним громадянам за конкурентними цінами. Україна має значні конкурентні переваги у цій сфері, зокрема високий рівень кваліфікації медичних кадрів та доступність лікування, що відповідає світовим тенденціям розвитку туризму [1].

Не менш важливим є формування ефективної державної політики у сфері лікувально-оздоровчого туризму, яка має передбачати створення сприятливого інвестиційного клімату, удосконалення нормативно-правової

бази, розвиток інфраструктури та забезпечення належного рівня екологічної безпеки. Значну роль у цьому процесі відіграє цифровізація, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності туристичних послуг та інтеграції України у світовий туристичний простір.

Таким чином, лікувально-оздоровчий туризм в Україні є перспективним напрямом розвитку, що має значний природно-ресурсний, економічний та соціальний потенціал. Його подальший розвиток потребує комплексного підходу, який включає модернізацію інфраструктури, впровадження інновацій, активне просування на міжнародному ринку та ефективну державну підтримку. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності України як туристичної дестинації та забезпеченню сталого розвитку галузі.

Список використаних джерел

1. Лимаренко В. С. Розвиток лікувально-оздоровчого туризму на базі природних ресурсів України: статистичний аналіз та міжнародний досвід. Київ : КНЕУ, 2025. URL: https://ir.kneu.edu.ua/items/3ca103cc-ac79-497d-8fb5-136db4cf81dd (дата звернення: 19.03.2026).

2. Носирєв О. О. Лікувально-оздоровчий туризм: тенденції та стратегічні вектори розвитку // Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2024. № 20. URL: https://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/545 (дата звернення: 19.03.2026). (tnv-econom.ksauniv.ks.ua)

3. Пальчук М. Б., Сухомлинов Р. О., Козакова К. Г., Бричук М. С. SPA- та wellness-туризм в Україні: проблеми, перспективи розвитку. 2026. URL: https://enpuir.udu.edu.ua (дата звернення: 19.03.2026).

ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1996-7663

ФАКТОРИ РОЗВИТКУ ВИННОГО ТУРИЗМУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ

Сальнікова А. Д. здобувач вищої освіти
Ткачук Л.М., кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: винний туризм, виноробні господарства, соціально-економічний розвиток, регіональний розвиток.

Винний туризм (енотуризм) є одним із найдинамічних сегментів сучасної туристичної галузі, він поєднує сільське господарство, гастрономію, культуру та сферу гостинності. Його розвиток базується на